

KÜLTÜR BEKÇİSİ: MUSTAFA KUTLU

ANADOLU MEKTEBİ YAZAR OKUMALARI
SİNOP-AYANCIK PROGRAMI (2022)

ANADOLU
MEKTEBİ

**T.C. AYANCIK
KAYMAKAMLIĞI**

FİKİR İŞÇİSİ: MUSTAFA KUTLU

YAYIN SAHİBİ

Sinop Ayancık Kaymakamlığı
Adına

İsmail PENDİK
Ayancık Kaymakamı

GENEL YAYIN YÖNETİMİ

Arif ÇOPUR
Ayancık Milli Eğitim Müdürü

EDİTÖRLER:

Dr. Müjdat KIZILOĞLU
Pervin YAŞAR
Murat YAŞAR
Nigar ŞAFAK
Ebru YILDIZ

TASARIM EKİBİ

Volkan ŞAHİN
Aleyna ÖZDEMİR
Miray Mürvet AKSOY
Üzeyir Can TEKİN

İLETİŞİM

ADRES: Yalı Mahallesi, Hakan Ünsal Cd 25
Hükümet Konağı

E-Posta: ayancik.sinop@hotmail.com

Telefon: (368) 613 1400 - 1017 - 1414

Belge Geçer: 368 613 3444 - 5708

Ayancık/SİNOP

İÇİNDEKİLER

Sunuş	03
Mustafa Kutlu Üzerine	04
Mustafa Kutlu'da Hayat	06
Mustafa Kutlu'da Ölüm	07
Mustafa Kutlu' Tasavvuf	08
Mustafa Kutlu'da Yoksulluk	09
Mustafa Kutlu'da Umut ve Şükür	10
Mustafa Kutlu'da Aile	11
Mustafa Kutlu'da Aşk	12
Mustafa Kutlu'da Göç	13
Mustafa Kutlu ve Yoksulluk	15
Mustafa Kutlu'da Yabancılaşma	17
Mustafa Kutlu'da Evlilik	19
Mustafa Kutluda Psikoloji	21
Panelin Ardından	23
Kaymakamlık Takdimi	25
Anadolu Kervanı	27
Etkinlik Fotoğrafları	28

SUNUŞ

Merhaba Sevgili Kitap Dostları,

Ülkemizin birçok ilinde faaliyet gösteren Anadolu Mektebi, Sayın Sami Güçlü'nün 2012 yılında başlattığı, Türk kültür ve medeniyetinin gelişmesine katkı sunmuş Cemil Meriç, Tarık Buğra, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cengiz Aytmatov, Necip Fazıl Kısakürek gibi yazarların okunduğu bir gönüllü faaliyetidir. Bu okuma faaliyetinin Sinop ayağı olarak Ayancık ilçemizde, yazar Mustafa Kutlu'nun hikâye kitapları, lise öğrencileri tarafından okunmaya başlanmıştır. Okullarımızda gerçekleştirilen panellerde yazmış oldukları metinlerle ön plana çıkan öğrencilerimizle, 30 Mart 2022 tarihinde Ayancık Meslek Yüksekokulu Konferans Salonunda geniş katılımlı bir ilçe paneli düzenlenmiştir. Mustafa Kutlu hikâyelerinin farklı açılardan ele alındığı panelde, Sinop Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı Sayın Âdem Orakçı da bir değerlendirme konuşması yapmıştır.

İlçe çapında gerçekleştirdiğimiz bu okuma faaliyetini taçlandırma adına şimdi ise hazırlamış olduğumuz e-dergi ile karşınıza çıkmış bulunmaktayız. Dergimizin fikir dayanağı Ayancık Kaymakamı Sayın İsmail Pendik'tir. Bu bakımdan e-dergimizi ona ithafen Fikir İşçisi: Mustafa Kutlu adıyla takdirinize sunuyoruz. E-dergide, okuduğu hikâyeler üzerine kalem oynatan on iki öğrencimizin yazıları, Mustafa Kutlu'nun hayatına dair bir yazı, ilçe panelinin ele alındığı bir değerlendirme yazısı, panele katılan öğrencilere Kaymakamlık takdimi, Anadolu Kültür Kervanı programına dair izlenim ve fotoğraflar, son olarak okuma etkinliğimizden çeşitli fotoğraflar bölümü yer almaktadır.

Mustafa Kutlu'nun eserlerinde Anadolu'yu ve Anadolu insanını, yüzyıllardan beri süregelen aile, dostluk, sevgi, adalet gibi ruhumuzu besleyen değerleri görmekteyiz. Bugün özellikle ihtiyacımız olan, sıkı sıkıya bağlanmamız gereken bu değerlerdir. Mustafa Kutlu'nun da bu değerleri aktarırken akıcı Türkçesiyle hemen her yaşa hitap ettiğini görüyoruz. Nitekim Anadolu Mektebi'nin faaliyetlerini bu bakış açısıyla sürdürdüğünü ifade etmekte fayda var. İşte bizim de Ayancık'ta okumaya yönelik yapmış olduğumuz bu faaliyetler zinciri, Mustafa Kutlu'nun "Hüzün ve Tesadüf" adlı hikâye kitabında ifade ettiği şu düşünceye hizmet etmektedir:

"Bir şey yap güzel olsun... Huzura vesile olsun, rikkate yol açsın, şevk versin, hakikate işaret etsin. Bir şey yap doğru olsun. İnsanları yalanın ve yanlışın bataklığına düşmekten korusun. Rüzgâra ve akıntıya kapılmasın; kırılsın lakin eğilip bükülmesin. Bir şey yap iyi olsun. Hizmetten, hürmetten, merhametten müteşekkil olsun. Kalpleri yumuşatsın, garibin, yolcunun, zayıfın derdine derman olsun. Bir şey yap barış olsun. İnsanlar kin ve nefretten uzaklaşsın. Bombalar patlamasın, çocuklar ölmesin."

Arif ÇOPUR
Ayancık Milli Eğitim Müdürü

Mustafa Kutlu Üzerine

Edebiyatımızda bazı önemli isimler vardır ki sürekli bir üretkenlik halinde olmuşlardır. Bu isimler sınırlı bir çevrede yaşamlarını sürdürmüş, insan kalabalığından uzak bir hayatın içinde olmayı kendilerine uygun görmüşlerdir. İşte Mustafa Kutlu da kendine böyle bir yaşamı seçmiş değerli bir kalem ve usta bir sanatçısıdır.

1947 yılında, Erzincan'da beş çocuklu bir ailenin içinde doğan yazarımız, ömrü boyunca sürecekle olan zorluklarla dolu bir yaşama adım atmıştır. Bu bağlamda Mustafa Kutlu, ailesinin geçimine yardımcı olmak için farklı işlerde çalışmıştır. 1964 yılına gelindiğinde ise Erzurum Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesine kaydolmuş, burada onu bekleyen edebi dünyanın rüzgârına kapılmıştır. Mezun olduktan sonra önceleri edebiyat öğretmenliği yapan yazarımız, daha sonra sanat yaşamına dergi ve yayınevi yönetmenliğiyle devam etmiştir.

Mustafa Kutlu için asıl dönüm noktası Orhan Okay hocasının odasında Hareket dergisinin sahibi Ezel Erverdi ile karşılaşması olur. Önce dergiye çizdiği desenleri gündem olan Kutlu'nun sonra bu dergide hikâyeleri yayımlanmaya başlar. 1968 yılında "Sait Faik'in Resim ve Perspektif Açısından İncelenmesi" konulu tezi ni hazırlar ve okulu bu teziyle bitirir. 1968 yılında Sevgi Hanım ile evlenir. Bir kız bir erkek, iki çocukları olur. Evlendiği yıl öğretmenliğe de başlar, Tunceli lisesi ilk durağı olur. 1972'de İstanbul'a tayin edilir. Burada 2 yıl öğretmenlik yapar.

1974'te ise çok sevdiği mesleğinden istifa edip Hareket yayınlarını genişletmek ister.

TDE Ansiklopedisi, Hasan Aksoy, İsmail Kara, Ahmet Tabakoğlu,
Ortada oturan Mustafa Kutlu (1977).

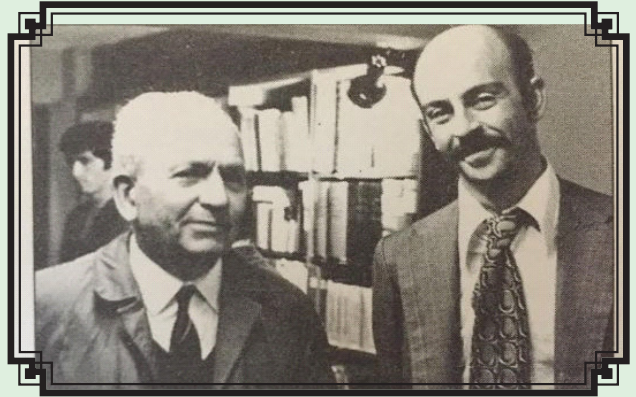

1980'lerin ortasına gelindiğinde Kutlu sinemaya yönelir. Senaryoları özellikle TRT'de yayınlanan belgeselleri ön plana çıkar. 1987'de Halit Refiğ ile beraber "Kurtar Beni" filminin senaryosunu yazarak dikkatleri üzerine çeker. Aynı yıl yine Ömer Lütfü Akad ile Ömer Seyfettin'in "Yalnız Efe" hikâyesini senaryolaştırır. Kutlu uzunca bir süre ona verdiği dergicilik sürecine Dergâh (1990) ile dönüş yapar ve 2016'ya kadar bu derginin yayın yönetmenliğini devam ettirir.

Mustafa Kutluyu ön plana çıkaran ve tanıtan en önemli eser 2012 yılında Osman Sınav'ın yönettiği ve Kenan İmirzalıoğlu'nun başrol oynadığı "Uzun Hikâye" adlı eser olmuştur. Bir Bulgar göçmeni ailenin başından geçenleri anlatan bu kitap, daha önce hiç yerleşik hayat yaşamamış bir ailenin yaşadığı zorlukları dile getirmiştir.

Bu kitabında yazar özellikle adalet kavramı üzerinde durmuştur. 2016'da Kültür ve Turizm Bakanlığı Necip Fazıl Saygı Ödülü'nü ve Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'nü alan yazarın tüm eserleri Dergâh Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

Mustafa Kutlu özellikle son hikâyelerinde tasavvufi bir dilin peşinden koşmuştur. "Az sözle çok mana" anlayışı onun eserlerinin temel noktası olmuştur ve bunu kendine has, alışkan olmadığımız başarılı bir üslupla ortaya koymuştur. Bununla birlikte yazar, gelenekten ilhamını alarak kendine özgü bir hikâye anlayışı oluşturmuş, postmodernizme dâhil olmadan bu akımın da tekniklerini hikâyelerinde kullanmıştır. İlk hikâyelerinde ise Anadolu'daki köy ve kasaba insanının gündelik hayatlarını başarılı bir şekilde yansıtmıştır.

Türk hikâyeciliğine yeni bir soluk getiren Mustafa Kutlu, insanlığımıza da önemli katkılar sunmuştur. O, haftasının her gününde Dergâh'ta sizi ağırlamaya, sizinle hemhal olmaya hazırdır.

Tantanayı, nutuk atmayı, şamatayı sevmeyen Kutlu, kalabalıklar içindeki yalnız adamdır. Yazımızın başında da ifade edildiği üzere içine kapanık hikâye kahramanlarından biri gibidir. Nüktedan, zarif ve ayrıntılara önem veren biridir. Bir Anadolu insanı olan Kutlu bir o kadar da İstanbul beyefendisidir.

Murat YAŞAR

(Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

MUSTAFA KUTLU'DA HAYAT

Hayat, hayat denilen şey nedir ki? Bu soru Mustafa Kutlu'nun hikayesinde okuyucunun kendi kendisine sorduğu en büyük sorudur. Mustafa Kutlu'nun hikayeleri hayatın ta kendisidir. Hayatın içinden çıkmış birer fotoğraf gibidir. "Uzun Hikaye" hikayesinde Ali ve Münire istedikleri hayatı yaşamak için fedakarlık yapmak zorunda kalan iki sevdalıdır. Münire sevdiği adam için ailesini terk etmek zorunda kalır. Ali ise yaşadığı şehir olan İstanbul'u terk edip bir daha bir daha o şehre dönmemeyi göze alır. Mustafa ise çok sevdiği babası gibi bir hayat sürmeyi ister. Onurlu bir hayat onlar için çok da kolay olmamıştır. Genç yaşlarda hayatı yarım kalan Münire'den sonra baba oğul kendilerinin seçtiği onurlu hayatı istedikleri gibi yaşamayı tercih ederler. "Nur" hikayesinde Nur yaşadığı hayattan memnun değildir. Tercih etmediği bir hayatı yaşadığını farketmesiyle tercih ettiği hayata geçer. Nur kendisine sunulmuş hayatı boş bulur. Dünya zenginliği ile süslü bir hayat, kariyerindeki başarılar Nur'un tercih ettiği bir hayat değildir. O yaşamak istediği hayata geçer ve hayattaki mutluluğunu bu dönüşür. İbadet günden güne Nur'un da değiştirir. Nur ile okuyucu-hayatın anlamını, manasını buluyor. Nur'un rüyasında ağacı Nur'un yeni haya-"Yoksulluk İçimizde" hi-hayati dini ve manevi de-ise maddi zenginliktir. devlet dairesinde çalışan zengin olma hırsına kapı-Engin'den ayrı kalan Süheylürüklenir. Sürüklendiği bu daşlarını, eski eşyalarını terkeder. le Süheyla artık bambaşka biridir. En-Şükran'ın düğününde bir araya gelirler. Engin de istediği hayata kavuşur Süheyla da. Hayat Ali'ye göre sevdiği kadın için sinema salonu yakmak, Münire için her şeyi bırakıp sevdiğine kaçmak, Mustafa'ya göre arkadaşı için aşık olduğu kızıdan vazgeçmek, Nur'a göre dinine uygun yaşamak, Engin'e göre ise zenginlik içerisinde dünya nimetlerinin içinde boğulmaktır. Süheyla'ya göre de hayat islamiyetin zenginliğiyle yaşamaktır. "Beyhude Ömrüm" kitabını okurken de kendi kendime tekrar soruyorum hayat nedir? Gülpaşa Çavuş'un oğlunun hayattan beklentisi, hayat gayesi nedir ? diye. Onun için hayat kıraç tarladan dünyanın en verimli tarlasını yaratma sevdasıdır. O cennetini bu tarlada görmek ister. Çavuş'un oğlu ömrünü bir hayale adar. Hayalini gerçekleştirir. Cennete dönüştürdüğü bahçesinde de son nefesini verir. Bu hayat da Çavuş'un oğlunun hayatıdır. Hayat nedir? Hayat herkese göre farklıdır. Hayat kim ne yaşıyorsa ne yaşamak istiyorsa odur. Mustafa Kutlu'nun kahramanlarının hepsinin hayatı başkadır.

Berranur ÜNAL (Ayancık Atatürk Anadou Lisesi)

MUSTAFA KUTLU'DA ÖLÜM

“Her mutlaka ölümü tadacaktır. Biz sizi gerçek değerinizi ortaya çıkarmak için şerle de hayırla da imtihan ediyoruz. Sonunda zaten bize döneceksiniz.(enbiya/35. Ayet)

Sahi ölüm neydi? Her canlının mutlaka tadacağı bir lezzet miydi? Bir bahar ülkesi miydi? Yoksa kalu belaya dönüş yolu muydu? Peki, Mustafa Kutlu'da ölüm neydi? Nasıldı? Kutlu'da ölüm tam da Kutlu'nun kahramanlarına yakışır şekilde anlatılır. Sessiz, sakin, asude gelir ölüm Kutlu'nun kahramanlarına.

“Bu Böyledir” hikâyesindeki Rafet Efendi' yi ölüm sessizce ziyaret eder. Kahramanımızı alıp götürür. Rafet Efendi ölüme hazır değildir aslında. Dünya işleriyle o kadar meşguldür ki namazlarını bu uğurda kaçıtır. İmama yakalanıp “Bu Cuma seni aramızda göremedik Rafet Efendi.” demesinden kaçır. Ama ölümden kaçamaz. Bir akşamüzeri manifatura dükkânında ölüm Rafet Efendi' yi sessizce alır götürür. Üstelik köyden gelen tattığı meyvenin tadı hala ağzındayken yakalar. Oracıkta taburesine yığılır kalır Rafet Efendi.

“Nur” adlı hikâyede de ölüm görülür. Ölüm Nur'u da ziyaret eder. Nur'un ölümü efsunludur. Nur, nurlara gark olarak gider bu fani dünyadan. Nur “ölmeden ölüünüz” sırrına mahzar olanlardan olarak gider ebedi âleme. Mustafa Kutlu adeta hikâyelerinde haykırır “Herkes yaşadığı gibi ölmüş.” diye. Ölüm hesap gününe açılan kapıdan geçmektir. Ölüm sonsuz âleme kapı aralamaktır. Nur da bu sırlı kapılardan geçenlerdendir. Nur sınavını başarıyla geçmiştir.

“Beyhude Ömrüm” hikâyesinde de ölümün soğukluğunu iliklerimize kadar hisseder ölüm karşısında bir okuyucu olarak kaskatı kesiliriz. Beyhude ömrüm bize boşa geçmiş bir ömrü haykırır. Hem de hazırlıksız bomboş geçmiş bir ömür vardır. Beyhude ömrüm 'de Gülpaşa Çavuş'un oğlunun ömrü ve ölümü karşılayışı anlatılır. Gülpaşa Çavuş'un oğlu da aynı Rafet Efendi gibidir. O da tıpkı Rafet Efendi gibi kendini dünyaya öyle kaptırır ki hikâye boyunca dünyadaki yalancı cenneti yapmak için uğraşır. Fakat gerçek cennet için hiçbir hazırlığı yoktur. O da beyhude bir ömür geçirmiştir. Çavuş'un oğlu havayı güzel bularak bahçeye gider bir gün. Ayağı kayar ve düştüğü yerden kalkamaz. Köyde kimseler olmadığı için imdadına yetişen olmaz. Ölüm onu yalancı cennetinde hazırlıksız ziyaret eder.

“Uzun Hikâye” deki Münire'yi de ölüm ziyaret eder. Hem de hiç beklemediği bir yerde ve zamanda ziyaret eder. Karnındaki bebesiyle Münire ölüme merhaba der. Sessiz, sakin, asude bir ölüm olur. Münire'nin ölümü sessiz bir çığlıktır geride kalanlar için.

“Yokuşa Akan Sular” hikâyesinde de ölümü okuruz. Ölüm bu hikâyede Cevher Bican'ı ziyaret eder. Bu sefer ölümün adı kör kurşundur. Bican ve arkadaşları suyun yokuşa akmasını sağlamak kadar zor bir hayalleri vardır. Bu hayalin peşinden koşarlar. Bir gün yine bir grev sırasında Bican kör kurşunun hedefi olur ve ölür. Ölüm Bican 'ı hiç beklemediği bir anda ziyaret eder. Onu da diğerleri gibi alıp götürür. Kurşun Bican'ın şakağından girer. Bican son sözlerini tamamlayamadan gözleri açık gider. Beyhude bir ömrü arkadaşının kucağında yarım bırakıp giden bir Bican var karşımızda. Kutlu belki de Bican'a bu ismi verirken bile ölümü yakıştırmıştır ona. Bunu kim bilebilir?

“Her nefis ölümü mutlaka tadacaktır. Sonra da bizim huzurumuza döndürüleceksiniz(Ankebut/57. ayet)

Ecrin Eda KILIÇ (Ayancık Atatürk Anadolu Lisesi)

MUSTAFA KUTLU'DA TASAVVUF

Kitaplarında işlediği gündelik hayatın içinden karakterleriyle, iğdesiyle, gülüyle, menekşesiyle buram buram Anadolu kokan, okudukça insana huzur veren, insanı huzur dolu bir yolculuğa sürükleyen hikâyeleriyle Mustafa Kutlu okuyucularına hayatı anlatmıştır. Kutlu hikâyeleriyle bir arayışı, bir davayı, zaferi, hiçliği, içimizdeki yoksulluğu vurgulamıştır.

İnsanın uzun yolculuğu talip olmakla başlar. İnsan neye talip olur? Belki yokluğa, belki umuda, belki hiçliğe, belki yalnızlığa, her şeyden önce insan hayata talip olur. Aşk da vardır Kutlu'da. Aşık olan insan canlanır, neşelenir hayatı yaşamaya talip olur. Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinde bazen aşka kavuşulur, bazen kurtuluşa varılır. Nur kurtuluşa varırken, Süleyman aşkına kavuşur, Ali ve Münire kavuşurlar. Ama o aşkı da ölüm ayırır. Ölüm bazen harcar sevgiyi. Peki ya inanç? Uğruna sevdiğimizi kaybedebileceğimiz, uğruna ölebileceğimiz bir ilahî aşk...

Kutlu'nun kahramanları dünyanın türlü telaşesinde hayatlarının peşinden koşup gitmektedir. Kimileri gittiği yolun sonunda hüsrana uğrarken kimileri şükür secdesine kapanmaktadır. Hepimizin zaman zaman yolculukları olmuştur. Kimi maneviyattan maddiyata yolculuk yaparken kimi ise dünya güzelliklerine aldanıp yolculuk yaptığını zanneder. Belki de doğru yolda olmak için bir rehber belirlememiz gereklidir. Sahi rehber kılavuz olmadan insan yolunu bulabilir mi? Kutlu'nun kahramanlarının kılavuzu neydi diye düşünmeden edemiyoruz. Mecnun'un Leyla'yı unutmaması, beşeri olandan ilahi olana yükselmesi Kutlu'nun kahramanlarından bazılarında ilham olur. Aklındaki sorularla bir arayışa başlayan Nur ve Nur gibi olan Süheyla'nın kılavuzu kâinatın kitabı Kur'an-ı Kerim'di. Hayatlarının yolculuğuna ilahi aşk ve tasavvuf ile devam ediyorlardı.

Süheyla Engin'in nişanlandığını öğrendiği gün, en mutsuz olduğu gün kulaklarında yankılanan ezan sesiyle kurtuluşa erer. Bu olay örgüsünde Kutlu'nun mesajı bellidir. İnsanların en çaresiz olduğu anlarda yüzünü Allah'a dönmesini, dünyanın maddiyatından sıyrılıp kendi iç yoksulluklarını fark etmesini ve inancın varlığıyla hayat bulmasını, kurtuluşa ulaşmasını ister.

Süleyman ve eşinin lunaparktaki macerasıyla da tasavvufa değinilmiştir. Gittikleri lunaparktan çıkış yoktur ve insanlar ne yaptıklarını bilmeden oradan oraya koşuşturmaktadır. Bu durum insanların dünya hayatını yeterli kadar faydalı geçirmediğini vurgular. Lunaparktan çıkışın olmaması ise dünyanın geçiciliğine ve yokluğuna işaret eder. Kutlu, bu dünyanın geçici bir imtihan yeri olduğunu bu imtihanı sadece sabırla inanç gösterip yolculuğunu bırakmayanların geçebileceğini vurgular.

Ya Tahammül Ya Sefer kitabında kahramandan şiir okunması istendiğinde dua okuması, Rüzgârlı Pazar kitabında Duran'ın kalan tek çocuk olup Allah'ın hikmetinin Duran'ın doğumuyla kendini göstermesi Kutlu kitaplarında tasavvuf anlayışına örneklerdir.

Kutlu hikâyelerinde tasavvufi düşünce anlayışı içerisinde tevekkülün, sabrın, azim ve takvanın bizleri kurtuluşa ulaştıracağı ifade edilir. "Kurtulmak için kurtarmak lazım". İnsanın bu dünyanın sahte arzularından ayrılması için tasavvufi düşünce anlayışını benimsemenin önemini okuruz Kutlu'da. Bu düşünceyi önemseyen insanlar gerçek olana, Allah aşkına ulaşmak için çaba gösterirler. Çabaları sonucu kimileri kurtuluşa ulaşırken kimileri kurtarır...

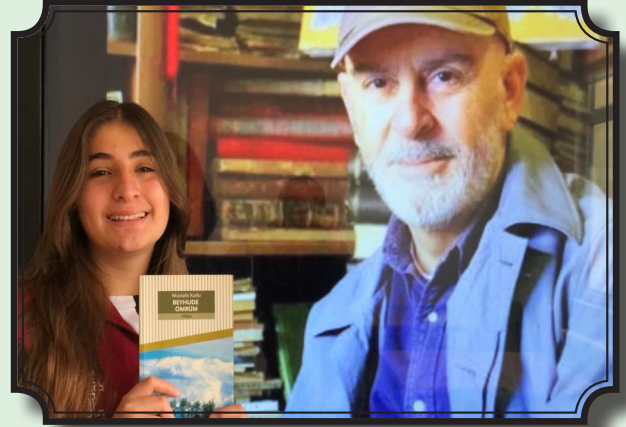
Eylül SARISOY (Ayancık Atatürk Anadolu Lisesi)

MUSTAFA KUTLU'DA YOKSULLUK

Sahi neydi yoksulluk? Üç beş kuruşa tamah etmek mi yoksa maneviyattan uzaklaşmış, kalbi körelmiş ruha sahip olmak mı?

Bu soruların karmaşası içerisinde edebiyatımızın güçlü kalemlerinden, Türk hikâyeciliğin önemli isimlerinden olan Mustafa Kutlu “Yoksulluk İçimizde” hikâyesinin arka kapağına şu sözlere yer veriyor. “Bedeni ve maddi hazlara bağlı bir mutluluk düşüncesini besleyip büyütüyoruz. Dünya muhabbetini sayısız teferruat ile zenginleştiriyoruz. Nefsin ihtirasları bizi her an değişik parıltılar yayan eşyaya doğru koşturuyor. Bu vahşi koşu modern dünyanın simgesidir. “Yoksulluk İçimizde” kalbi olanı, aşk ve ötelere dile getirecek hayatın belki imtihanıdır bu... İşte bu sözlerle bize bu kitaptaki yoksulluğun maneviyat eksikliği olduğunu vurguluyor. Mustafa Kutlu ile oldukça etkileyici herkesin yaşantısına dokunabilecek serüvenlerin içine dalıyoruz. “Yoksulluk İçimizde” eserinin hikâye kahramanlarından biri lise hayatından sonra annesinin emekli maaşının yetersizliğinden dolayı iş hayatına atılan Süheyla’dır. Bir diğer kahramanımız ise Süheyla’nın ilişki yaşamış olduğu zenginlik hayalleri peşinde olan Engin’dir. Engin’in en büyük ihtirası olan zengin olma arzusu bu hayat hikâyesine yön verecek olan, yolları birbirinden ayıran hayatın anlamını aramaya sevk eden bir unsur olacaktır. Süheyla ve Engin arasında bir aşk yaşansa da bu ikilinin hayata bakış açısı ve arzuları oldukça farklıdır ve bu fark günün birinde kendini oldukça yıkıcı bir şekilde belli edecektir. Engin zengin olma hayaliyle hem işini hem de Süheyla’yı bırakır. Bir buhran içerisinde düşmüş olan Süheyla duyduğu bu ezan sesini irkilir ve hayyalelfelah çağrısını işitir. Bu çağrının kurtuluşa gel demek olduğunu anlayan Süheyla bambaşka bir insan olur. Hikâyenin sonlarına doğru karşılaşan Engin ve Süheyla istedikleri zenginliklere kavuşmuşlardır. Engin dünya nimeti zengin olmuşken Süheyla ise gerçek zenginlik olan manevi zenginliğe kavuşmuştur. Aynı zenginlik arayışını Nur adlı hikâyede görürüz. Genç bir mimar olan Nur’un iç sıkıntılarını çare bulmak için çaldığı kapılar onun yoksulluktan kurtulma arayışıdır. Nur maddi olarak çok zengin bir aileden gelmektedir. Fakat maddi olan her şeye yüz çevirip maddiyatta bulamadığı gerçek zenginliği maneviyatta bulur. Günümüz insanların hayatında oluşan boşluğu maneviyatta kapatan Nur birçok okura da örnek oluyor.

“Bu Böyledir” hikâyesinde ise Süleyman ve eşinin bir lunaparka sıkışıp kalması dünyayı Süleyman’ın elinden hiç bırakmadığı ve kendisini fazlasıyla yoran hediye fırın dünya zenginliğini, dünya malını simgeler. İnsanların oradan oraya koşturması ve sadece birkaç kişinin orada sıkışıp kaldıklarını anlaması hikâyede çok manidardır. Bu hikâyede karşımıza bir Nur bir Süheyla çıkmasa da manevi yoksulluktan habersiz dünya hayatında dörtnala koşan insanlar vardır. Süleyman belki de fırını elinden bıraksa lunaparkın kapısını bulabileceği hissi birçok okuru sarmış olmalıdır diye düşünüyorum. Mustafa Kutlu’nun bazı hikâyelerinde maddi zenginlikle manevi yoksulluk göze çarpar. İç dünyasına yolculuk yapmayı başaran kahramanlar ise gerçek zenginliğe kavuşur. Okurlarına dünya hayatındaki zenginliğin gerçek zenginlik olmadığını adeta haykırır. Sahi neydi yoksulluk?

Kübra ÇALIŞKAN (Ayancık Atatürk Anadolu Lisesi)

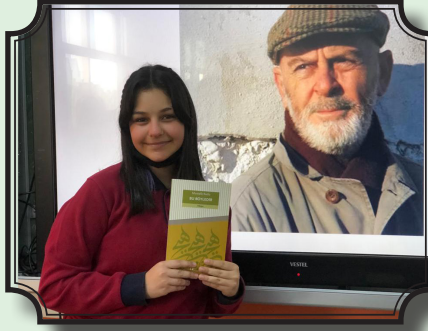
MUSTAFA KUTLU'DA UMUT VE ŞÜKÜR

Kutlu'nun kendi elleriyle yarattığı dünyalarına adım atıyoruz her hikâyesinde. Kutlu'nun dünyasında umut ve şükür görüyoruz hem de fazlasıyla. Onun dünyasında isyan yoktur. Huzursuzluk, bunalım gibi duygular da yoktur. Hikâyelerinde okurlarını hoş karşılar. Sıcakkanlıdır, babacandır, merhametlidir kısaca iyi bir ev sahibidir. Kimi zaman dostluğa, kimi zaman tasavvufa, tevazuya çoğunlukla da umuda ev sahipliği yapar. Mustafa Kutlu bize şükür duygusunu hatırlatır ve üstüne basa basa vurgular.

“Hayat Güzeldir” kitabında minnet duygusunu düşündürüyor. “Yarabbim hayat ne güzel böyle. Ama gözümüz kör, kulağımız sağır. Sadece darda kalınca farkına varıyoruz bu güzelliklerin...” Hikâyelerinde bizi anlatan Mustafa Kutlu'nun kahramanları o nedenle bize tanıdık gelir. Anadolu insanının sevgisi, kederi, hayatın tüm canlılığı, umut ve şükür duyguları nefes alıp verir. Hayatın her şekilde yaşamaya değer olduğunu Kutlu'nun kitapları sayesinde farkına varıyoruz.

Şükran duygusunun en çok anlatıldığı kitaplardan birisi de “Menekşeli Mektup” üç öyküden oluşan bir hikâye kitabıdır.

aşkın en güzel, en saf haline nın yalnızlığı, yarım kalan yüreğinin derinliklerinde ise bir askerin ağzından yakederi onunla birlikte biz de yede “Lütfun da hoş kahrın Hak insanı acıyla da imti-Allah'tan gelen her şeye racıya da razıdır. Allah'tan

Bu hikâyede tertemiz sevgiyle tanıklık ediyoruz. Bir postacıaşkları, taşıdığı menekşeli ve taşıdığı hüznler. Son hikâyede şadığı kederi dinliyoruz. Bu yaşıyoruz adeta. Yazar bu hikâda hoş diyenlerden ol. Cenab-ı han eder tatlıyla da.” sözleriyle zıdır. Tatlıya razı olduğu gibi gelen her şey şükür sebebidir.

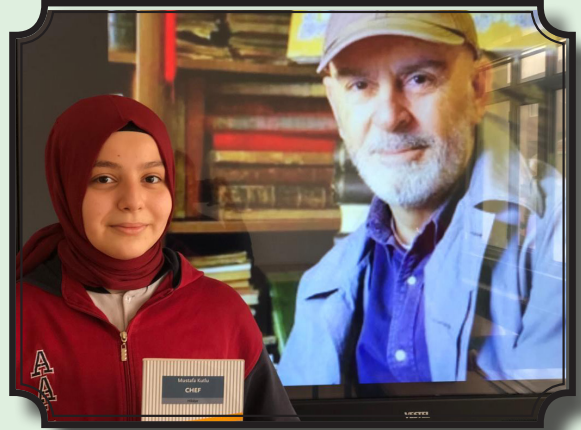
Şükür Allah'a kulluk değil midir? Allah kullarına nimetlerim için şükredin dememiş midir? Şükür her nefeste hissedilir. Kutlu ile birlikte biz de özlenilen duygu olan şükretmeyi yeniden hatırlarız. Mustafa Kutlu'nun sık sık ele aldığı şükür duygusunun yanında umuda da parmak basar. Umut ile Şükür kardeş değil midir? Şükrederken umut edersin. Umut ettiklerine şükürle bakarsın. Umut yaraların merhemidir. Umut insanoğlunun yüreğinde nakış gibi işlenmiştir. Umut sabırla beklemektir. Umut rüyaya yatmaktır. Umuda Mustafa Kutlu'da hep rastlarız. “Bu Böyledir” kitabında Süleyman lunapark çıkışını bulmayı umut eder. Kendisi, polis, sarhoş, çay bahçesi sahibi ve karısı ile birlikte saatlerce oradan oraya dolaşırlar. Peki niçin? Çıkış kapısını bulma umuduyula. “Rüzgârlı Pazar” kitabında “Umudu kesmemek lazım. Umudu kaybetsem evden çıkamam ki, umut bizim ekmeğimiz” diyerek ifade etmiştir. Yazar en doğal hareket olan evden çıkma işini bile umutla ilişkilendirmiştir. Kişi yaşamında hangi konuya yönelik olursa olsun umuda muhtaçtır. “Rüzgârlı Pazar” kitabı çocuklarına daha iyi bir gelecek sunmak ve insanca yaşamak umuduyula köyden kente iş bulmak için göçen insanların hikâyeleriyle kurulmuş. Mustafa kutlunun dediği gibi “Umut bir kuştur sürekli uçar.” Yakalayana ve hatta sahip olana ne mutlu...

Rabia ÖZTÜRK (Ayancık Atatürk Anadolu Lisesi)

MUSTAFA KUTLU'DA AİLE

Mustafa Kutlu'nun hikâyelerini okuyorsanız güçlü bir kalem olduğunu ve ele aldığı konuları başarı ile nasıl anlattığını fark etmişsiniz demektir. Aileyi konu olarak ele aldığında aile hakkındaki düşüncelerini tıpkı bestelenmiş şarkı sözleri gibi bizlere aktarır. Mustafa Kutlu birçok değere sahip çıktığı gibi hikâyelerinde aile kurumuna da sahip çıkar. Sımsıkı sarılır aileye. Aile bir ağacın kökü değil midir? Kök çürürse koca çınar devrilmez mi? Toplum ayakta tutan güç aile değil midir? Kutlu bütün bunların farkındadır. Bazı hikâyelerinde aile birliğini o kadar güzel anlatır ki okuyucu ailenin nasıl olması gerektiğini ve olmaması gerektiğini adeta bir piyes izler gibi izler.

“Chef” adlı hikâyede tek bir çatı altında yaşayan fakat farklı karakterlere sahip farklı kaderleri yaşamaya niyetli dağılmak üzere olan bir ailenin hikâyesini anlatır. Bu ailede üç farklı dünya, üç farklı hayat ve üç farklı zihniyet vardır. Aile olmanın sadece kan bağı olmadığını iliklerimize kadar hissederiz. Ailenin babası olan bankacı Hüseyin Hüsnü evin direği bir baba modeli olmaktan çok uzaktır. En büyük arzusu araba tutkusudur. Oto galeri camının önünde etkileyici bir sinema filmi izler gibi arabaları izlemektedir. Bunun haricinde oldukça sıradan durağan birisidir. Monoton bir yaşantı sürmektedir. Arzu ise Hüseyin Hüsnü'nün mutsuz eşidir. Üst komşusu Gülşen Hanım ile birlikte evden kaçarak lokanta açma kararı alır ve evden kaçarak yeni bir hayata yelken açar. Özgür ailenin tek çocuğudur tembel, üniversiteye gitmek istemeyen, ticaret tutkusu olan bir çocuktur. Tek bir çatı altında, bir çekirdek aile görünümünde, üç farklı dünyayı yansıtır Kutlu. Kahramanların isimlerinin karakterleri yansıtması yazarın bu aile üzerinde ne kadar fazla düşündüğünü adeta kanıtlar. Arzu ve Özgür isimleri tesadüf değildir. Arzu, arzularının peşinde koşan bir kadındır. Özgür ise adı gibi özgür olmayı seven ve olmak isteyen bir gençtir. Kapitalist modern hayat tarzı sisteminde bir ailenin dağılışını ve çöküşünü izleriz okur olarak. Hüseyin Hüsnü'nün yeni tanıştığı bir kadının tuzağına düşmesi bize Yaprak Dökümü'ndeki Şevket'i hatırlatır. Şevket'in sonunu Ferhunde hazırlarken Hüseyin Hüsnü'nün sonunu ise İris Hanım hazırlamamıştır.

Bütün aile bireylerinin kendi heves, arzu ve özgürlüklerinin peşinden koşması ailenin sonunu hazırlar. Adım adım sona hazırlanan aileyi yazar Kutlu. Okuyucunun gözü önünde aileyi parçalamaz parçalamak istemez. Kutlu beklenen sonu gerçekleştirmez ve sonu okuyucuya bırakır. Böyle bir son Kutlu'nun aileye verdiği önemi ve değeri gösterir.

“Uzun Hikâye” kitabında Münire'nin ölümü ile yarım kalan Ali ve Münire aşkının yanında yarım kalmış bir ailede vardır. Ali oğlu Mustafa ile yarım kalan aile hayatını yaşamaya devam eder. Oğlu Mustafa'ya hem annelik hem de babalık yapmıştır. Münire adeta duvardaki çerçeveden aileye dâhil olmaktadır. Ali'nin tek bir gün bile Münire'nin fotoğrafı ile vedalaşmadan çıkmaması Ali'nin Münire'ye olan bağlılığını gösterir. Çok yakışıklı ve birçok kadının dikkatini çekecek cazibede olan Ali yan gözüyle bile bir kadına bakmamıştır. Münire'nin bütün anıları Ali ile taptazedir. Kutlu burada bize aile bireylerinden bir tanesi eksilse bile aile kurumunun devamlılığını gösterir. Ali'nin her gittiği yerde saksıda bir küpe çiçeği yetiştirmesi, kafeste bir saka kuşu beslemesi çok manidardır. Çiçek olan evde kadın vardır duygusu verir ya da Ali'ye Münire'yi hatırlatır çiçek ve kuş. Ali Münire'nin yokluğunu küpe çiçeği ve kuş ile tamamlar. Aile olmayı tamamlar. Feride'nin ailesinin yüzünü yere eğmemek için Mustafa'nın kaçalım demesine karşılık aşkını mahşere bırakması da aile birliğinin önemindedir. Kutlu hikâyelerinde mükemmel bir aile tablosu çizmez. Fakat aileye mükemmel derecede önem verir.

Rana ASLAN (Ayancık Atatürk Anadolu Lisesi)

MUSTAFA KUTLU'DA AŞK

Mutlu sonla bitmesini isteriz çoğu hikâyenin, hele ki bir aşk hikâyesinin mutlu sonla bitmesi kurun kalbine dokunan eşsiz bir ritim gibidir adeta. Fakat bazen ecel mani olur bu mutlu sona, seven sevdiğinden ayrı kalır ölüm onu da bulana dek. Kimi hikâyede ise birinin kalbine dokunmak mümkün olmuyor tek taraflı oluyor sevgiler, susuz sessiz bir çiçek gibi... Bazen ise kader kusursuz yazılmış bir hikâye gibi işliyor ve kavuşmasına mani oluyor birbirine ait kalplerin. Sevgiye aşka veda ediyor iki insanın hikâyesi.

“Uzun Hikâye” kitabında Ali ve Münire'nin aşkları yarım kalır. Aşk Münire gittikten sonra da Ali'yi sarıp sarmalar Münire hiç gitmemiş gibi. Münire'nin aşkını Ali, Münire öldükten sonra da hisseder hem de iliklerine kadar. Ama bu aşk Ali'yi öldürmez aksine Ali'ye güç verir. Mustafa da babası gibi âşık olur Ali nasıl Münire'yi sevdiyse Mustafa da Feride'yi sever. Onların aşkları da yarım kalır. Feride ailesini aşkına tercih edip sevdasını mahşere bırakır. Feride, Münire kadar cesur değildir. Bazı aşklar sınanırsa sıratı geçemezmiş. Feride'nin aşkı da sınanmaya müsait değildir. Kutlu, Mustafa Feride aşkını alevlendirmez, alevlendirmekte istemez. Çünkü uzun hikâye yazılmazdı bu aşk yaşansaydı. Mustafa Kutlu'da aşk basitleşmez, çirkinleşmez, çirkeleşmez, idealize edilmez, dramatizeleştirilmez, ilahlaştırılmaz. Aşk, Kutlu'da yerli yerindedir. Olması gerektiği gibidir.

“Nur” adlı hikâyede Nur da aşkını ölçülü yaşar. Nur, Sinan'ın yokluğuyla nurani bir aşka kavuşur. Bu aşk ile de ölümsüzlüğe gark olur. Kutlu'da aşk sınanmaz. Kendisi sınav olan hayatın içerisinde bir ritüel değil rutindir. Olması gerekenden ne fazladır ne de eksiktir. Aşk Kutlu'nun hikâyelerinde kimsenin kalbini dağlamaz, ruhunu parçalamaz. Aşk doğallıkla anlatılır Kutlu'da.

“Bu Böyledir” hikâyesinde Süleyman ve Zinnure aşkı vardır. Süleyman başkasını seven Zinnure'yi sabırla sebatla sevmektedir. Başkasını seveni sevmek kadar zor bir aşk var mıdır şu dünyada? Süleyman, gözü sevdiğinin yollarını gözleyen Zinnure'nin gözlerinde kaybolmak isterken Zinnure başkasını sevmektedir. Süleyman sabrının mükâfatını alır ve Zinnure'siyle evlenir. Ama Süleyman'ın aşkı da olağanlıkla ve doğallıkla verilir Kutlu tarafından.

“Yoksulluk İçimizde” hikâyesinde de aşk vardır. Süheyla'nın aşkı burada gerçek aşka geçmek için bir basamaktır. Engin, Süheyla'nın aşkı için bir araç olmuştur. Süheyla gerçek zenginliği aşkta bulmuştur. Ama bu aşk Engin'in aşkı değildir. Bu aşk, aşkların en güzeli, aşkların en büyüğü, en yücesidir. Bu aşk gerçek aşktır. Huzur veren aşktır. Süheyla huzuru bu aşkta bulur.

“Rüzgârlı Pazar” kitabında ise Nimet ve Cesur'un aşkı vardır. Mustafa Kutlu'nun hikâyelerindeki birçok aşk gibi Nimet ve Cesur da birbirlerine denktir. Gözleri görmeyen iki âşık birbirlerini gönül gözleriyle görüp gören yürekleriyle severler.

Bu âşıklara yardım için doktor vardır. Sevenlere yardım edip güzel bir yuvanın kurulmasını sağlayıp kayıplara karışır. Akıllara şu soru gelir: Hızır bu sefer de bu iki âşığa doktor kılığında gelip yardım mı etti acaba? Sonuç olarak âşıklar olağan hayatta yuvalarını kurup yaşayıp giderler. Hayattaki birçok çift gibi onlar da hayata karışırlar. Mustafa Kutlu'da kimse efsanelere konu olan aşk aramasın! Çünkü Kutlu yaradılışımızın asıl gayesini çoktan bulmuştur. Ayrıca “Rüzgârlı Pazar” hikâyesinde kolye satan genç ile kızın aşkları da hikâyeye çok yakışmıştır. Okurlar hikâyenin sonunda umarım onlar da mutlu olmuşlardır diye içlerinden geçirmeden edemiyor desek yeridir.

Zeynep Rana Keleş (Ayancık Atatürk Anadolu Lissi)

MUSTAFA KUTLU HİKÂYESLERİNDE EKONOMİK SORUNLAR VE GÖÇ

İnsanoğlu yeryüzünde göç adı verdiği sürekli bir hareket içindedir. Özellikle ekonomik sebeplerle yer değiştiren ya da değiştirmek zorunda kalan insanlar, gittiği her coğrafyada yeniden var olma, yeniden adını konumlandırma çabasına girmektedir. Genellikle köy veya kırsaldan kentlere göç şeklinde olan bu yönelim, günümüz dünyasında bireyselliğin yanında tüm aile tarafından da gerçekleştirilebilen bir olguya dönüşmüştür. Buna göre aileler, ekonomik sıkıntılar karşısında değişik çareler aramış; bazen buldukları yerde, bazen ülkenin diğer bir bölgesinde, bazen de ülke dışında çalışarak ekonomik sıkıntılara çözüm bulmaya çalışmışlardır. Ekonomik sebepli bu göçlerin çok yönlü etkisi, Mustafa Kutlu'nun hikâyelerine farklı açılardan konu olmuştur. Buna göre:

Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârlı Pazar" isimli hikâye kitabında iş bulmak için Anadolu'dan göç edenler anlatılır: "Nimet'in babası zamanında "yırtmak" için epeyce gayret sarf etmiş. Atölye devralmış, dükkân açıp perakendeciliği denemiş, pazarcılık dahi yapmış ama nafile. "Adamın olacak abi" diyor, "Sırtını dayayacağın biri olmadığı sürece ne yapsan boş" diyor. Onun ne babadan, ne akrabadan yana bir güvencesi olmamış. Çıkıp gelmiş Anadolu'dan, bir tanıdık aracılığıyla mesleğe başlamış, o gün bu gün yapayalnız." Mustafa Kutlu, bu hikâyesinde göçün istenilen sonucu vermediğini aktarır. Hikâyede köyden kente göç eden insanların büyük şehirlerde yaşadıkları yansıtılır. Argo tabirle yırtmak için paranın çekiciliğine aldanan insanlar köylerinden ayrılır. Ancak köylerde şehre göre daha az kazançla daha rahat yaşama olanağı olan insanlar olmadık işlerle uğraşıp mağlup olurlar. Tarihsel süreçte insanların bulunduğu mekânlar ve evler kişilerin kimliğinin bir parçası olur.

Mustafa Kutlu'nun "Chef" isimli hikâye kitabında ekonomik göç karşımıza çıkar. Hüseyin Hüsnü Şen'in önce okumak için sonra iş için bulunduğu yerden göç etmesi anlatılır: "Cafer Ağa ne yap, et; bu çocuğu okut dediler. Babam ne de olsa ömrü mektepte geçmiş bir adam, yol-iz biliyor, okutmaz mı hiç. Lakin fakirliğin gözü kör olsun. Devlet parasız-yatılı imtihanlarına girdim. Kazandım. Orta ikide iken babamı da kaybettim. Sarıkamış'a son gidişim babamın cenazesi sebebiyledir. Genç ömrüm yatılı mekteplerin karanlık koridorlarında geçti. Bir de kütüphanelerinde. Yazları hep çalıştım. Ankara'ya gelip çalıştım. Bir iki hemşehri yardımcı oldu. Giderek Sarıkamış'tan, amcalardan, dayılardan, belki de tüm o topraklardan koptum." Mustafa Kutlu köyden kente göçenlerin hayatlarını anlatırken şehir yaşamını görmüş, şehir yaşamının getirdiği rahatlıklara alışmış kişilerin köy yaşamında tekrar yaşayamayacağını anlatır. Özetle köyden kente göçen insanların ileride tekrar köylerine dönmelerinin çok zor olduğunu göstermek ister.

Mustafa Kutlu'nun "Nur" isimli hikâye kitabında iş bulmak için Anadolu'dan İstanbul'a göçmenin sonuçları ifade edilir: "Babamın adı Kadırgalı Hamal Ali. Aslen Harputluymuş. Çocuk yaşta İstanbul'a gelmiş. Hamal akrabalarının yanında kalırken o da hamal oluvermiş. Bize pek anlatmazdı ama galiba kimsesizmiş. Uzak akrabaların yanında büyümüş. Biraz serpilince tutmuş bunu, İstanbul'a hemşehrilerin yanına yollamışlar. Belki bir zenaat öğrenir, kendini kurtarır diye. Çocuk yaşta o izbe hanlarda, rutubetli odalarda kalmış.

Çocuk yaşta o izbe hanlarda, rutubetli odalarda kalmış. Ağır iş, yetersiz beslenme, ince hastalığa yakalanmış.” Mustafa Kutlu göçün ortaya çıkardığı sorunları ifade eder. Göç edilen yer yine İstanbul’dur. Kimsesi olmayan insanlar göç ettikleri yerlerde büyük acılar çeker. Bunun sonucu kim zaman ölümlere kadar varır.

Mustafa Kutlu’nun “Tirende Bir Keman” isimli hikâye kitabında Kenan’ın göç macerası ve göçün sebepleri ifade edilir: “Anadolu o yıllarda güzün gurbete gitti, yonca biçiminde köyüne döndü. Gurbette sağlam bir iş, kalacak bir yer temin etti mi yavaş yavaş ailesini de getirdi. Köyler boşaldı. Nasıl boşalması? Babadan kalmış iki buçuk tarla var. Sende dört beş çocuk. Büyüdü, evlendi. Araziyi bölse kimseyi doyurmaz. Temel sebep budur. Nüfus arttıkça göç de artıverdi.” Mustafa Kutlu, Anadolu’nun göç macerasına yeni başladığı dönemleri aktarır. Başlangıçta insanlar sonbaharda şehirlere gidip ilkbaharla birlikte köye dönerler. Şehirlere giden kişiler iyi bir iş bulurlarsa ailelerini de yanlarına alırlar. Bu nedenden dolayı köyler boşalmaya başlar. Artan nüfus ve genişleyen ailelere yetersiz gelen tarlalar boş kalmaya mahkûm olurlar. Bu durum göçün artmasını tetikleyen en büyük unsurlardan biri olur.

Mustafa Kutlu’nun “Sevincini Bulmak” isimli hikâye kitabında kahraman bir köye gelir ancak köy boştur. Bunun sebebini köylüler açıklar: “Dedelerimiz geçim için meşeyi kesip satmış. Bir de küçükbaş hayvan, daha çok keçi. Ancak o da fazla değil, çünkü meramız, yaylamız yok. Devlet keçiyi yasak edince köyde durmak zor olmuş. Nüfusu beslemiyor yani.

O zamandan beri kasabaya olmadı büyük şehirlere göç olmuş, köy boşalmış. Kananlar yaşlı.” Mustafa Kutlu, göçün ekonomik kısmını köylüler üzerinden ifade eder. Ormancılık yaparak ve hayvancılık yaparak geçimini sürdüren köylüler mera alanların yok olması ve devletin keçiyi yasaklaması sonucu zor durumda kalmışlardır.

Geçim kaynağı bulamayan genç köylüler çareyi büyük kentlere göç etmekte bulurlar.

Mustafa Kutlu, göç eden insanların yaşadığı sıkıntıları hikâyelerinde anlatır. Türkiye yatırımlarını daha çok sanayi ve hizmet sektörüne kaydırmış olsa da hâlâ geleneksel tarım toplumunun genlerini hafızasında barındırdığından insanlar ikilem yaşamakta ve göç ettikleri yerlerde büyük sıkıntı çekmektedirler. Ayrıca göç veren bölgelerin nüfusu ciddi şekilde azalır. Göç alan bölgeler ise nüfus patlaması yaşar. Bunun sonucu olarak sıkıntılar ortaya çıkar. Suç oranları, sağlık sorunları, plansız kentleşme bunlardan sadece birkaçıdır. Kutlu bu durumun neden olabileceği sıkıntıları hikâyelerinde işler.

Mustafa Kutlu dünyaya Müslüman hassasiyetiyle bakar. Bu anlayış sayesinde gereksiz harcamanın ve israfın önüne geçilebileceğini ifade eder. Böylece göçün önüne geçilebileceğini düşünür. Kutlu’ya göre sınırı aşmayan, hesap vereceği günü unutmayan, haramın helalin bilincinde olan, kendinden çok karşısındakini düşünen, kanaatkâr, barışçı, çevresini tahrip etmeyen, zenginlik meraklısı olmayan, konfor düşkününü olmayan, modern dünyanın dayatmalarını kabul etmeyen hayat tarzı benimsenmelidir. Kutlu ekonomik sebep merkezli göçlerin önünü almak için çözüm olarak yeniden toprağa dönmeyi hikâyelerinde vurgular.

Edanur ÇETİNKAYA
(Ayancık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi)

MUSTAFA KUTLU GÖZÜNDEN “YOKSULLUK”

Mustafa Kutlu; Anadolu'nun bağrından kopup gelen, Anadolu çocuğu olduğunu hemen hemen her eserinde bizlere hissettirmeyi başarmış bir yazarımızdır. Kimi zaman yeniçağa ayak uydurmaya çalışsa da içindeki “bozkır çocuğunu” tutamayıp kendine has yorumunu eserlerine katmaktan çekinmemiştir. Merhameti, cesareti, bilgisi, dürüstlüğü, mütevazılığıyla ve kitap sonlarındaki sürpriz severliğiyle deyim yerindeyse okuyucuların kalbinde taht kurmayı başarmıştır. En sonda söyleyeceğimi şimdiden ifade edeyim ki, Mustafa Kutlu'yu geç tanımak, bence kişinin hayatındaki en büyük kayıplardan biri olacaktır.

Eserlerinde bilgiye ve aydınlatılmaya muhtaç okuyucularının hayat yollarına kendi çapında ışık tutmayı amaçlamıştır. Eskiye olan özlemimizi veya geçmişi hiç bilmeyişimizi gidermeye yönelik eserleri vardır. İnsan kendi özünü unutmamak için kesinlikle Kutlu'nun birkaç eserini okumalıdır. Benim dikkatimi çeken noktalardan biri de bizim kültürümüzü, halkımızı, değerlerimizi daima el üstünde tutmaya özen göstermesidir. Okuduğumuz kitapların genel temaları şunlardır: yolculuk, toprağa bağlılık, umut, maddi ve manevi yoksulluk, iyilik, din, yeni hayata uyum, eskiye hayata duyulan özlem, hayallerinin peşinden gitmek... Ayrıca Mustafa Kutlu, denemelerinde ve hikâyelerinde hayatın toz pembe olmadığını ve bu hayatın tüm zorluklarını bizlere anlatmaya çalışmıştır.

Kendi açımdan eğer bir konuyu ele alacaksam bu kesinlikle “maddi ve manevi yoksulluk” olacaktır. Okurken kendimi çok farklı hissettiğim hususta “yoksulluk” kavramı olmuştur. Yoksulluk denince akla ilk maddiyat gelir doğal olarak. Benim de aklıma ilk maddiyat geldi. Yoksulluk kavramının ikiye ayrıldığını kavradığım ilk eser adından da belli olduğu gibi “Yoksulluk İçimizde” kitabı olmuştur. Bu kitabında, yenilenen hayatımızda unuttuğumuz kavramların eksikliğinin dış dünyada değil, tam da kendi iç dünyamızda olduğunu savunmuştur. Haksız da değildir. Birey kendi içindeki yoksulluğu giderebildiği sürece yoksulluk kavramını bir nebze de olsa azaltabilir. “Bu manevi yoksulluk nedir?” diye soracak olursak cevabımız şöyle olacaktır: Dinî, millî, kültürel ve insani değerlerden yoksun olmaktır. Bu yoksunluk, Mustafa Kutlu'nun düşüncesine göre -ayrıca benim de aynı fikirde olduğum bir konudur- maddiyattan daha da önemli, hassas ve daha çok dikkate alınması gereken noktadır. Ayrıca insan içindeki değerleri de maddi yönden olduğu gibi arttırmaya çabalamalıdır. Koskoca altın varaklardan yapılmış sarayın içinde dahi insan yoksul kalabilir. Yeter ki insan, içindeki yoksulluğu bilip ona göre davransın.

Maddi yoksulluğa gelecek olursak, Kutlu'ya göre “maneviyata nazaran insanı daha az yaralayan unsurdur.” Bir bakımdan da maddiyata önem veren kişiler tarafından yoksulların ezilmesi onu derinden yaralıyor, kaleme aldığı hemen hemen her eserinde dile getirir bunu.

Kutlu'nun eserlerine dikkatle bakacak olursak “yoksulluk” kavramının hayatımızı ele geçirdiğini görmüş oluruz. Zenginlerin yoksulları parasıyla ezdiği bir döneme doğru hızla ilerlemekteyiz. Kutlu; duyduğu, gördüğü eski dönemdeki dayanışmanın sağlamlığını Peygamber Efendimizin “Komşusu açken tok yatan bizden değildir!” hadisi şerifini modern çağa uyarlayarak “Bizim kültürümüz insanı asla yalnız bırakmaz.” sözüyle dile getirmiştir. İşte burada bizim kültürümüz yine ikiye ayrılmaktadır. Bir kesim, rol model olurken diğer kesim de okurları hüsrana uğratacak hareketler sergilemektedir. Bizlere rol model olan kesimlere örnek verecek olursak; “Rüzgârlı Pazar'daki pazar halkını, “İyiler Ölmez”deki Dörtler Makamı'nı, “Nur” kitabındaki Nur karakterini ve sayamayacağımız daha nicelerini örnek olarak verebiliriz.

Okuyucuları hüsrana uğratanlar da diğerleri gibi Kutlu'nun vazgeçilmezleri arasında yer almaktadır. Bu karakterlere kesin örnekler vermemekle birlikte onların ortak özelliklerini sayabiliriz. Yoksul bir delikanlının herhangi bir kıza gönlünün düşmesiyle başlayan serüvenin noktasını, ailelerin maddiyat düşkünlüğü koymuş oluyor. Ya bu delikanlılar “Uzun Hikâye” kitabındaki Ali karakteri gibi sevdalisini kaçırıyor ya da “İyiler Ölmez” kitabındaki Sıtkı gibi yârinin bulunduğu siyah beyaz bir fotoğrafla yetinmeyi öğreniyor.

“İyi ki iyi insanlar var!” dedirten eserlerinden birisi de “Rüzgârlı Pazar”dır. Pek nadir bulunan kişilik sahibi toplumu da bu hikâyede görmekteyiz. İki görme engelli gencin, sadece engelinin görmek olmadığını, maddiyatın da önlerinde koca bir engel olduğunu düşünen, onlar gibi yoksulluk çeken pazar halkı yüce gönülleriyle bizlere büyük bir ders verirler. Her şeyin para olmadığını ve fakat paraya taparcasına yaşayan insanların bize engel olabileceklerini görürüz. Yazarın da dediği gibi “Yoksulun evi uzaktadır, kimseler görmez. Yoksulun sesi kısalmıştır, kimseler duymaz. Yoksulun yüzü soğuktur, kimseler bakmaz; bakan olsa da yüzünü çevirir gider.”

Kutlu'nun yoksulluk hakkında yazdıklarının ve yazacaklarının tükendiğini düşünürsek büyük yanılgıya düşeriz. “Chef” adlı eserinde bir çekirdek ailenin içinde yaşadıkları maddi çatışmaları da gözler önüne sermiştir. Evin aile reisi Hüseyin Hüsnü Şen, kitabın da adını aldığı, hayatlarında daha iyi bir yere gelebilmek için “cheflik” görevini almaya çabalamış ve kendi değerlerinden vazgeçmiştir. Dolayısıyla ailesinin parçalanmasına da neden olmuştur. Evin annesi Arzu Hanım ise maddi sıkıntılardan bunalmış ve hayallerinin peşinden giderek aşçılık uğruna şehrini terk etmiştir. Hayatın akıntısında boğulup giden ve aklı fikri parada olan evin tek oğlu Özgür ise aileden tamamen kopmuştur. Peki, bu ailenin dağılmasındaki temel neden neydi? Tabii ki boynumuzu büken maddi sıkıntılar ve maddi doyumsuzluktu. Yoksulluk ateşten gömlek, kül ediverir giyeni.

Son ve en güzel örneği vererek konuşmamı bitireceğim. Adını hikâyedeki Nur karakterinden alan “Nur” kitabını hiç düşünmeden herkesin okumasını tavsiye edebilirim. Çünkü bu kitap en başta bahsettiğimiz maddi ve manevi yoksulluğun tam manasıyla anlatıldığı bir eserdir. Nur kişinin soyunu ele alan ve para için ömrünü heba eden mevki düşkünlerini anlatmıştır. Fakat beş parmağın beşinin de bir olmadığını, Nur karakteri ortaya koymuştur. Nur, içindeki koskoca boşluğu yani manevi yoksulluğu, kapamak için kendini heba etmiştir. Uğramadığı şehir ve şeyh kalmamıştır. Ta ki Beşir Efendi'yi bulana dek. Beşir Efendi'nin yanında bir süre yaşayıp gerçek hayatın paradan puldan ibaret olmadığını onlar fakat içindeki boşluğu bir türlü kapatamaz. Bir rüyasında bu boşluğu nasıl gidereceğini görür ve memleketine döner. Yoksulluğun ellerini kollarını bağladığı, hastalığına kara kara bir çare ararken yok olan arkadaşının kardeşi Çiçek için böbreğini bağışlar. Onlara maddi manevi her yönden yardım eden Nur bu iyiliği yaptıktan hemen sonra adı gibi Nur olma şerefine varır.

Bu hikâyeye; bizlere, hayatın boş olduğunu, bu dünya için yoksulluğumuzu kapatmaya değil de ahiret hayatımızın kapanmayacak yoksulluğunu bir nebze de olsa elimizden geldiği kadar kapatmaya çalışmalıyız.

“Yoksulluk”, tıpkı utangaçlık ve köylülük hatta Anadolu gibi insanı içten yaşatan ve kişiyi hep dinamik tutan bir kuvvettir. “Yoksulluk”, kişiyi kendi elinden tutar ve onu tahmin dahi edemeyeceği güzelliklere ulaştırır.

Sözlerimi Yunus Emre'nin, dünya hayatının boş olduğunu anlatan şu mısralarıyla tamamlamak isterim: “Mal da yalan, mülk de yalan / Var biraz da sen oyalan.”

Murat GÖRGÜN (Ayancık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi)

MUSTAFA KUTLU'DA BİREYİN YABANCILAŞMASI

Yabancılaşma bireyin benliğinden, toplum değerlerinden, toplum kurumlarından ve oluşumlarından uzaklaşma durumudur. Bireyin toplumsal ve kültürel çevresine uyumunun azalmasıdır. Bu durumda bireyler birbirinden ve ortamlarından uzaklaşırlar. Sanayileşme ile ortaya çıkan ve günümüze kadar devam eden değişim bireyin doğası, çevresi ve toplumla ilişkilerinde bozulmalara neden olur. Maddi anlamda doyuma ulaşan birey için maddiyat yetersiz kalır ve manevi olarak doyuma ulaşamayan birey gittikçe yalnızlaşır ve yabancılaşır. Kendine yabancılaşan insan ruhen ve bedenen güçsüzleşir ve bu yüzden bireyin hayatı olumsuz olarak etkilenir. Yabancılaşma içinde bulunduğumuz medeniyet sürecinde bireysel ve toplumsal hayatın birlikte ortaya çıkardığı yaygın bir ruhsal bozukluktur. Çağımızın tüketim toplumunda insanın yabancılaşması inanılmaz boyutlara ulaşmıştır. İdeolojiler, kitle iletişim araçları, tüketim çılgınlığı yabancılaşmayı körükler. Sonuç olarak kendisini değersiz ve güçsüz hisseden bireyler, hayatı da anlamsız bulur hem kendisine hem de topluma ileri derecede yabancılaşır. Medya dünyası bireyi kendisine ve topluma karşı yabancılaştırır. Tv, filmler, reklamlar yabancılaşmanın etkisini arttıran unsurlardandır. Gerçeği saptıran bu araçlar, bireyi gerçek olmayan yapay bir dünya içine iter. Tüketim çılgınlığına bulaşmış, yabancılaşmış birey için tüketim kişisel zevk için bir araç olmaktan çıkar ve başlı başına bir amaç haline gelir. Tüketim toplumunun gösterişçi yaşam tarzı bireyleri etkisi altına alır. Sanayileşme ile birlikte dünya ve toplum üzerinde giderek ağırlığını arttıran yabancılaşma toplumların yapısında, insani ilişkilerde, geleneklerde ciddi değişimler ortaya çıkarır. Bu bağlamda yabancılaşma olgusunu Mustafa Kutlu hikâyelerinde farklı açılardan görmek mümkündür.

Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârlı Pazar" isimli hikâye kitabında insanların birbirine yabancılaşması şu şekilde ifade edilir:

"Hikâyeler birbirine benziyor. Tozlu, kırık, yıpranmış. Ekranlarda göre göre gazetelerde okuya okuya alıştık sanki. Yüreğimiz nasır tuttu. Biri yoksulluktan bahsedecek olsa suratımız buruşuyor, dinlemek istemiyoruz. Yine de şu kadının sesine kulak verin, eğer içinizde bir yerleri kanatacak olursa, eğer elinizden hiçbir şey gelmiyorsa, dua edin bari sadece dua edin." (R.P. s.41) Müslümanlara göre dua, Allah'ın çağrısına verilmiş bir yanıttır. Mustafa Kutlu insanların birbirine bir yardımcı olmuyorsa köstek olmak yerine dua etmesini ister. İnsanların birbirine duyarsızlaşması çağımızın en büyük sorunlarından biridir. Çağın insanın tek amacı bu dünyadan zevk almaktır. Duyarsızlaşan bireylerin korku, endişe, saygı gibi hisleri yok olur. Zaman ilerledikçe duyarsızlaşan bireyler dünyadan zevk almayı hedef edinir. Modern hayatla beraber insanlar bir boşluğa düşerler. Hayatın bir amacı olmadığını düşünmeye başlarlar. Bunun çözümü maneviyat ve duadır. Bireyler dua ederek psikolojik bir rahatlama yaşarlar. Böylece bireyler bu dünyada yaşadığı sıkıntıları bir nebze azaltmış olur.

Mustafa Kutlu'nun "Chef" isimli hikâye kitabında Refik Bey ve Arzu arasındaki konuşmada tüketilen ilişkiler ve yabancılaşma ifade edilir:

"-Sahte bir dünyada yaşıyoruz Arzu. Her şey sahte. İlişkiler, aşklar, alışveriş.

İnsanlar her türlü yalana kanmak üzere yetiştiriliyor. Dünyada bir sistem var, sürekli yalan üretiyor ve bu yalanları satıyor. Kâh gönül rızası ile kâh metazori. Bu dünyada artık her yer turistik ve hepimiz birer turistiz."(C. s.171) Mustafa Kutlu insanların içine düştüğü ruhsal krizden bahseder. Kutlu, Refik Bey'in ağzından yaşanan çağın sıkıntılarını aktarır. İlişkilerin, aşkların, alışverişlerin hepsi eski değerini kaybetmiştir. İnsanlar artık başka yerlere gezintiye giden turistler gibi olmuş anlık hayatlar yaşamaya başlamışlardır. Mustafa Kutlu'ya göre kendimizi tanımıyoruz, ilişkide olduğumuz insanları tanımıyoruz, hayatı tanımıyoruz, amacımızı bilmiyoruz ve en önemlisi sevmeyi-sevilmeyi bilmiyoruz.

Mustafa Kutlu'nun "Kapıları Açmak" isimli hikâye kitabında yabancılaşma sonucu insan ilişkilerinin bozulması, akrabalık kavramının ortadan kalkması ve paranın bunların yerini alması eleştirilir:

"Eskiler ömürlerinin son deminde olup bitenleri şaşkınlıkla izlerken, yeni yetişen nesiller "toprak satıp para yemek" gibi yeni bir meslek edindiler. El işlemiyor, alın terlemiyor, nasıl bir paradır bu? Hayırsız bir paradır. Eskiler için "el kiri" olan para, yeniler için "baş tacı" oldu. Bir yere durup dururken bunca para akarsa, bunun neticesi önüne geleni yıkıp geçen bir sel felaketi yaşanacak demektir. Ve yaşandı da. Nasıl? Artık ne büyük ne küçük, ne akraba ne hısım ne komşu, ne hürmet ne hizmet, ne merhamet ne şefkat, ne haysiyet ne mürüvvet, ne feragat ne sevgi ne de saygı kaldı. Para hepsinin yerini aldı."(K.A. s.31) Mustafa Kutlu yine çöküşü çarpıcı bir şekilde ifade eder. "El işlemeden, alın terlemeden, toprak satarak kazanılan para kaplıyor her yanı" diyerek bu gidişi hiç iyi görmez. Paranın araç olmaktan çıkıp amaç haline gelmesi kapitalizmle gerçekleşir. Tektiplendirilmek istenilen insanlara kapitalizm erişilmesi imkânsız hedefler ve hayaller vaad eder. Bu hayaller insanları doyumsuz bir canavara çevirir. Bunun sebebi satın alınan hiçbir şey insanların duygularını doyurmaz; ulaşılan her yeni haz duygusu yeni tatminsizlikler doğurur. Öte yandan reklam ve kitle iletişim araçlarıyla ayrı ayrı her insana diğerlerinden daha elit, farklı ve üstün olduğu pompalanır. Bu yüzden insanlar pompalanan haberlerin etkisiyle belirtilen markaları kullanacak ve sonsuz mutluluğa erişecekleri hayalini kapılacaklardır. Saygı, sevgi ve bütün iyi güzel şeylerin yerini paranın alması ahlaktaki bozulmayı gözler önüne serer.

Mustafa Kutlu'nun "Huzursuz Bacak" isimli hikâye kitabında yabancılaşma giyimlere de yansımıştır bu durum marka hayranlığı, olarak kendini gösterir. Hikâyede marka hayranlığını eleştirilir:

"Kemal konuşmaya başlıyor. O konuşurken zihnimden "Marka ve İmza" başlıklı, yazılmamış bir makaleden cümleler uçuşuyor. Marka giymenin hususi değil umumi bir şey olduğunu; marka ve imzanın iki ayrı zihniyeti temsil ettiğini söylesem. Zevki olanların terzisi olduğunu desem. Terziler birer sanatkârdır ve imzaları vardır değil mi? Oysa marka kolektif bir çabanın ürünüdür. Aslına bakarsan o da bir nevi konfeksiyon. Marka sahibi şirket, markalı pantolonu giyen erkeği veya marka parfüm sürünen kadını bütün dünyadan devşirdiği sürüsüne katıyor. Kovboyların sığırları damgalaması gibi. Marka hegemonik bir şey. İnsanlar makineye nasıl güle-oymaya teslim olmuş ise markaya da öyle tapıyor. Bu tam bir mistifikasyon. Marka giyerek sürüden ayrıldığını sanıyorsun. Farkı fark edin, diyorsun. Heyhat! Bu aldanışın daniskası. Gerçekte sen de bu markanın bir neferi oluyorsun."(H.B.s.98) Mustafa Kutlu, değişen zamanla birlikte insanların marka ile övünmesini eleştirir. Medya ve Tv reklamları toplumları etkiler. Herkes marka olan ürünü kullanıp sürüye dâhil olmaktadır. Kutlu, marka ürünleri kullanan kişileri çiftliklerde damgalanmayı bekleyen hayvan sürüsüne benzetir. Sürüleşme ve tektipleşme kapitalizmle atağa geçmiştir. Bu durumun bir sonucu olarak el sanatlarının yerini hazır ürünlerin alması, insanlarda gösteriş merakını adeta tetiklemiştir. Bu değişime direnen insanlar ise toplumda dışlanmaya ve marka hayranlarının olumsuz eleştirilerine maruz kalmıştır

Sudenur AKIN (Ayancık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi)

MUSTAFA KUTLU'DA EVLİLİK VE AŞKIN HALLERİ

Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinde bahsi geçen konuların başında, aşk ve evlilik unsuru gelmektedir. Hikâyelerde evlilik, aile kurumunu meydana getirmesi bağlamında kutsal bir değerdir. Aşk ise zamanla yok olan bir kavram değil, zaman ilerledikçe sağlamlaşarak evrilen farklı bir olguyu ifade etmektedir. Nitekim Kutlu'nun hikâyelerinde maddi/beşeri aşk yerini bazen de manevi yönü ağır basan ilahi bir aşka bıraktığı görülmektedir. Bu açıdan yazarın Yoksulluk İçimizde, Rüzgârlı Pazar, Menekşeli Mektup, Kapıları Açmak, Huzursuz Bacak, Zafer Yahut Hiç, Sıradışı Bir Ödül Töreni, Nur, Tirende Bir Keman, İyiler Ölmez, Tarla Kuşunun Sesi, Sevincini Bulmak gibi hikâye kitaplarında, gerek evlilik gerekse aşkın farklı hallerini görmek mümkündür. Bu kitaplardan bazılarını değerlendirmek konumuz açısından yerinde olacaktır.

Mustafa Kutlu'nun "Yoksulluk İçimizde" isimli hikâye kitabında, maddi/beşeri aşka dair bölümler yer almaktadır. Mesela Süheyla'nın Engin'e âşık olma nedeni şu şekilde ifade edilmektedir: "-Nesine tutuldun bu Engin'in dedim? Bir kere hoş çocukmuş. Hoş çocuk. Dairede bütün kızların gözü onda imiş. Sadece "hoş çocuk" olmak yetiyor mu? Yoo dedi, sonra çok anlayışlıymış, güzel konuşmuş, insan ruhunu biliyor. Sonra bir yandan okuyor bir yandan çalışıyor, kimsesiz, korunmaya desteklenmeye muhtaç. Ben, ne bileyim, arkadaşlarla her çıkışımızda, böyle yalnız. Hayat hiç çekilmez oluyor, gezilmemiş, eğlenilmemiş, sevilmemiş." Hikâyede Süheyla, Engin'e olan aşkını ilk başta onun dış görünüşü üzerinden ifade etmektedir. Bununla birlikte Süheyla sadece Engin'in dış görünüşüne değil, yalnızlıktan beslenen doğal haline de âşık olmuştur.

Yazarın "İyiler Ölmez" kitabında Sıtkı, Civan ve Atalay adlı anlatı kişilerinin karşılıksız kalmış, kavuşulamamış, ihanete uğramış aşkları anlatılır. Sıtkı, kendisinden farklı bir sosyal tabakaya mensup Sevda'ya olan karşılıksız aşkı yüzünden Anadolu'nun küçük bir şehrine, bir anlamda gönüllü sürgün olarak gider. Annesiz, babasız büyüyen Civan, Destegül'e âşık olur, ancak fakirliği ve kimsesizliği yüzünden kavuşamaz. Civan'ın aşkı karşılıksız olmasa da Destegül'ün baba otoritesi bu aşkı karşılıksız bırakır; bununla birlikte Civan'ın aşkı ölene dek devam eder. Atalay'ın aşkı ise ruhsal özellikler göstermekle birlikte daha çok bedensel bir aşk ihtiva eder. Kadın tarafında tamamen menfaate dayanan bu beraberlik, bu bakımdan da erkek tarafının duygusal ve bedensel yakınlığa duyduğu ihtiyaç dolayısıyla maddi/beşeri aşk duygusunu içerdiği söylenebilir.

Mustafa Kutlu'nun "Menekşeli Mektup" isimli hikâyesinde postacının aşkı ifade edilir. Hikâyede postacının aşkında herhangi bir dünyevi unsur yoktur. Kıza bakmaya bile kıyamaz. Postacı maddi/beşeri aşktan manevi/ilahi aşka geçiş yapar. Kutlu, postacının aşkını günümüz anlayışından farklı olarak yani cinsellikten öte, "aşka âşık olan biri" olarak kurgular. Kutlu, günümüz insanının hemen aklına gelebilecek bir durumu düşündüğü için araya girer ve okuru uyarır: "Ulan yoksa bu adam iktidarsız mı? Böyle estetik ve platonik numaralar çekerek kendi ayıbını örtmeye çalışıyor" diyerek yaşadığımız dönemin ilişkilerine gönderme yaparak, sadece cinsellekle kurulu aşk anlayışına bir eleştiri getirir. Kutlu'ya göre günümüzde artık ilişkiler romantiklikten ziyade tensel, geçici ilişkiler haline gelmiştir. Bu durum toplumun bozulmasına neden olur ve yazar buna bir vurgu yapar.

Yazarın “Nur” hikâyesinde aşkın kahramanları Nur ve Sinan, tesadüfen tanışmışlardır. Sinan’ın Nur’a ilk anda âşık olmasına rağmen Nur, Sinan’a zamanla âşık olur. Bununla birlikte Nur’un, eserin başından itibaren beşeri/maddi bir aşktan öte, ilahi/maddi bir aşk arayışına yöneldiği görülür. Varlıklı bir ailenin kızı olan Nur, ne maddi olanla ne de beşeri duygularla yetinir. Somut olanın ötesine, maddenin görünmeyen tarafına geçmek ister. Bu aşkınlık arzusu onu şehir şehir dolaştırır, aradığını bulduğunu sanır ama bir süre sonra tatmin olamaz. Sinan’a da açılmaz. Nur’un aşkınlık arzusunu bilen Sinan da duygularını dile getiremez. Başka bir deyişle Nur Sinan aşkında suskunluk, beşeri/maddi aşkın gün yüzüne çıkmasına engel olur. Hikâyenin sonunda Nur’un ölüm şekli “bir nur kümesi”ne dönüştüğü şeklinde betimlenir. İlahi/manevi aşkla yoğru lan bu akıbet, halk inanışındaki “erenlere karıştı” deyişiyle eşleştirilebilir.

Mustafa Kutlu’nun “Huzursuz Bacak” isimli hikâye kitabında Hamiyet ile Nuri arasındaki ilişkinin başlangıcı anlatılır: tanıyıp sevecek kadar vakit içinde birbirlerine ısındılar. evi, şirketi öne alan planların aklı gönlünün önünde Saf dediysek de aptal değil onu da gölgesine almıştı. Sevmek, ısınmak Hamiyet tanıştığı her kişi ile beş da-Nuri fizik olarak pek çekici dünya güzeli değildi. Da-Kutlu’nun, işlediği aşk günümüzdeki gündelik aşklar gibi değil zamanla birbirini tanıdıkça sevmek ve birbirine bağlanma olarak tanımlanabilir. Mustafa Kutlu, ilişkilerde aşırı uçlara yer vermez kadın-erkek ilişkilerinde hep bir denklik durumu vardır. Aile kurulurken maddi durumlarının genel olarak denk olması herkesin tatmin olmasını sağlar. Bu sayede evlilikler sağlam bir temele oturmuş olur.

Mustafa Kutlu’nun evlilik kurumuna bakışı topluma örnek teşkil eder çünkü evlilik ve aile bir milleti ayakta tutan temel direklere sahiptir. Mustafa Kutlu eski ile şimdi arasındaki farklılıkları belirtirken evliliğin uzun ömürlü olması için yapılması gereken şeyleri de ifade eder. Bunlar sabır, ilişkilerdeki denklik, birbirini anlamak ve ailenin bütünlüğüne sahip çıkmaktır. Bununla birlikte Mustafa Kutlu, hikâyelerinde evlilik ve aşk üzerinden ailenin oluşması, oluşan ailenin bütünlüğünün korunması vurgulanır. Gittikçe yalnızlaşan dünyada evliliğin ve ailenin önemine vurgu yapan Kutlu, hikâyelerindeki kahramanlar üzerinden bunun önemini anlatır. Sonuç olarak Mustafa Kutlu ilk günden beri kaleme aldığı hikâyeye kitaplarında evlilik ve aşkın farklı hallerini hikâyelerinin merkezine koyar.

“Hamiyet’le Nuri birbirlerini geçirdi. Herhalde bu süre Nuri, Hamiyet bir yana; işini, yapıyordu. Bu kesin. Adadı. Hamiyet için hava hoş. di. Nuri’nin güvenlik alanı Eh, yüzüne bakılır biriydi. için mesele değildi. O zaten kikada samimi olanlardandı. görünmese de, Hamiyet de vul dengi dengine.” Mustafa

Elif Asya YANIK (Ayancık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi)

MUSTAFA KUTLU HİKÂYELERİNDE PSİKOLOJİK UNSURLAR

Merhaba, ben Sinop Ayancık Farabi Mesleki ve Anadolu Lisesi Öğrencilerinden Eylül Rojda YILDIRIM. Onuncu sınıf öğrencisiyim. Bugün sizlere Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinde yer alan psikolojik unsurlardan bahsedeceğim. Konuya geçmeden önce neden bu hikâyelerde psikolojik unsurları ele aldığımı sizlere kısaca açıklamak isterim.

Mustafa Kutlu'nun bazı hikâyelerinde kişilerin psikolojileri üzerinde durması dikkatimi çekti. Günlük yaşamımızdan yola çıkarak psikolojinin insan hayatındaki yeri çok önemlidir. Çünkü psikoloji kişinin hayatında, tercihlerinde, bulunduğu ortamda, insan ilişkilerinde, hayata ve etrafındaki insanlara olan bakış açısında büyük bir rol oynar.

Şimdi Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinin bazılarında dikkatimi çeken psikolojik unsurlardan bahsedeyim. Bunlar; insanlar arası ilişkiler, kendini ve hayatı sorgulamak, yabancılaşma, huzurlu hissetmek, ilgisizlik, sevgisizlik, göçün etkisi ve değişen ruh halidir.

İnsanlar arası ilişkilerin psikolojiye olan etkisini “Hayat Güzeldir” kitabının “Döne Döne” bölümünde geçen mahallenin önde gelenlerinin yardıma muhtaç bir aileye yaptıkları yardımı ve bu yardımı yapmaktan dolayı duydukları memnuniyeti görüyoruz. Bu memnuniyetin de kişilerin kendini rahat, mutlu ve huzurlu hissetmesini görmekteyiz. “Hayat Güzeldir” kitabının “Allah Bes” bölümünde de; aile hayatı dağılmakta olan bir kişinin günün birinde okul arkadaşı ile karşılaşması ve zor durumdayken arkadaşının psikolojik desteğiyle huzura kavuşmasını konu edinir. “Hayat Güzeldir” kitabının “Son İki Yaz” bölümünde ise şehir hayatını bir anda bırakıp ömrünün son iki senesini köyde doğayla iç içe geçiren birinin mutlu bir şekilde yaşayıp huzur içinde ölümünden bahsetmektedir. Yine aynı şekilde şehir hayatından köy hayatına geçen bir kişinin duyduğu mutluluk ve kendini daha iyi hisseden bir ruh haline bürünmesinden, bu ruh halinin de psikolojisi üzerinde önemli etkileri olduğundan bahsedilmiştir.

Bu durumun tersi olarak Mustafa Kutlu hikâyelerinde köyden şehre göç eden insanlara da değinmiştir. Geçim sıkıntısı yaşayan insan, çözüm yolları aramaya başlar. Köyden şehre zorunlu göç eden insan şehir hayatına uzun bir süre adapte olamaz. Birçok alanda çatışma yaşayan şehirdeki köylünün en büyük yaşadığı bunalım yabancılaşmadır. Çevreye, topluma karşı büyük bir yabancılaşma başlar. Bu durum kişinin ruh halini derinden sarsmaktadır. Hikâyelerde yalnızlık, kimlik sorunu, yoksulluk, sosyal ortamda dışlanma gibi bunalımlarını görüyoruz.

Kutlu'nun "Rüzgârlı Pazar" isimli hikâyesinde de insanların birbirine yabancılaşması ifade edilir. Müslümanlara göre duanın çok önemi vardır. Mustafa Kutlu insanların birbirine bir yardımcı olmuyorsa kişilere köstek olmak yerine dua etmelerini ister. Günümüzde insanların birbirine duyarsızlaşması en büyük sorunlarımızdan biridir. Duyarsızlaşan bireylerin korku, endişe, saygı, sevgi gibi hisleri yok olur. Zaman geçtikçe duyarsızlaşan bireyler dünyadan zevk almaya başlar.

Yazarın "Chef" adlı hikâyesinde de idealler, hayaller, ümitler ve hayatın gerçekleri arasında sıkışıp kalan, bir çıkış noktası arayan insanları anlatmaktadır. Normal yaşantımızda başımıza böyle durumlar geldiğinde nasıl kendimize çıkış yolları arayıp buluyorsak hikâyelerdeki karakterler de kendilerine göre çıkış yolları aramaktadırlar. Bu durumda yaşanmışlıkları, yapacakları seçimler de göz önünde bulundurulmalıdır. Mustafa Kutlu insanların içine düştüğü ruhsal krizden bahseder. Refik Bey'in ağzından yaşadığı dönemin sıkıntıları aktarılır. İlişkilerin, aşkların, alışverişlerin hepsi eski değerini kaybetmiştir. İnsanlar artık anlık hayatlar yaşamaya başlamışlardır. Mustafa Kutlu'ya göre kendimizi tanımıyoruz, etrafımızdaki insanları tanımıyoruz, hayatı tanımıyoruz, amacımızı bilmiyoruz ve en önemlisi sevmeyi-sevilmeyi bilmiyoruz.

İnsanı ilgisizlik öldürür derler ya sürekli, bence de öyle. Bir aile nasıl dağılabilir, nasıl bir birinden habersiz sıkıntılar çekebilir? Bu konu çok güzel işlenmiş kitapta. Başta aile babası Hüsnü var; bazı şeyleri ailesinden daha fazla istemesi, doyumsuz olması onu yuvasından koparıp "hayalet" biri haline getiriyor. Kendisi bu hengâmenin ne farkında ne de bu durumdan şikâyetçidir. Arzu, yani Hüsnü'nün eşi; eve az gelen mutluluğu dışarda arayan eşinden ötürü ilgisizliği, sevgisizliği iliklerine kadar yaşamış olan bir kadındır. Anne bir yanda, baba bir yanda, evlat ise öbür yanda sessiz... Birbirlerinin huzursuzluklarından habersiz bir şekilde hayatlarına devam etmektedirler. Yaşanan bu durum üçünün de ruh halini derinden etkilemiştir.

Yazarın "İyiler Ölmez" kitabında ise karakterlerin zorlu hayatlarına rağmen yetimliğe, yokluğa, çaresizliğe yani her şeye rağmen iyiliği seçmeleri, insanlara iyiliği anlatmaları, hayatı güzelleştirmeye çalışmaları anlatılır. Bunca yaşanmışlığa, tüm zorluklara rağmen hayatın güzel yanlarının anlatılması psikolojik olarak onları mutlu ve rahat hissettirir.

Sizlere Mustafa Kutlu'nun eserlerinde kullandığı psikolojik unsurlardan bahsetmek istedim. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Eylül Rojda YILDIRIM
(Farabi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi)

MUSTAFA KUTLU PANELİ ARDINDAN

“Anadolu Mektebi Yazar Okumaları” kapsamında, hikâyeciliğimizin yarım asırlık sesi Mustafa Kutlu’ya dair ilçe paneli, Ayancık Kaymakamlığı ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde, Sinop Üniversitesi Ayancık Meslek Yüksekokulu Konferans Salonunda düzenlenmiştir. Anadolu Mektebi Sinop İl Koordinatörü Çağlar SARITAŞ ve Sinop Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Adem ORAKÇI, değerlendirme sunumlarıyla programa katılmışlardır. Atatürk Anadolu Lisesi, Ayancık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Farabi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinden katılım gösteren bir başkan ve beş panelist öğrenci, okumuş oldukları Mustafa Kutlu eserlerini panelde farklı açılardan ele almışlardır. Öğrencilerimiz Mustafa Kutlu’nun hikâyelerini önce okumuş, daha sonra tespit ettikleri milli ve manevi unsurlar üzerine değerlendirme yazıları ortaya koymuşlardır.

Gönüllülük esasıyla başlayan bu okuma etkinliğinde, nicelikten çok niteliğe ulaşabilmenin hazzı, gururu ve mutluluğu gerek panel öncesi gerekse panel sürecinde, öğrencilerin çalışmalarına yansımıştır. Buna göre Mustafa Kutlu’nun hikâyelerinin okunması, okunan hikâyelere dair değerlendirmelerin yazılması, yazılara konu başlığı seçilmesi, hazırlanan konuşma metninin sunuş biçiminin düzenlenmesi gibi çalışmalar, katılımcı öğrenciler ve onları hazırlayan öğretmenlerin büyük emekleri ve gayretleriyle ortaya konmuştur. Bununla birlikte bu şekilde gerçekleştirilen nitelikli okumalar, öğrencilerin kendilerini ifade etme becerilerinin gelişmesine, sosyal ve kültürel yönlerinin zenginleşmesine büyük derecede katkı sağlamıştır.

Bu çalışmayla okuma, yazma, konuşma ve dinleme faaliyetlerini bir bütün olarak ortaya koyan öğrencilerimiz, Mustafa Kutlu’nun farklı yönlerini dinleyicilere tanıtmaya fırsatı bulmuşlardır. Öğrenciler özellikle uzun hikâyeye tadında eserler kaleme alan Mustafa Kutlu’nun sanat değerini ön plana çıkarma konusunda etkili sunumlar gerçekleştirmişlerdir. Bu hususta Mustafa Kutlu’nun birçok eserini okuyarak yazarımızın tarzını, düşünce yapısını, üslubunu ve hayat felsefesini öğrenen ve dinleyicilere bunu en iyi şekilde sunan öğrencilerimiz, çok başarılı bir performans sergilemişlerdir. “Öğrenilmeden öğretilmez” sözünün gereği Mustafa Kutlu’nun eserlerini değerli dinleyicilere aktarmışlardır.

Anadolu Mektebi bünyesinde Mustafa Kutlu ilçe panelinin hazırlanmasında emeği geçen tüm öğretmen ve öğrencilerimize teşekkür ederiz. Ayancık’ta Mustafa Kutlu’nun eserleriyle başlayan bu okuma projesi, farklı panellerde öğrencilerimizin gayret ve emekleriyle devam edecektir. Okumanın ne kadar kıymetli olduğu düsturuyla nice çalışmalarda öğrencilerimizle birlikte olmak, onlara yol gösteren olabilmek dileğiyle...

Pervin YAŞAR

(Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

KAYMAKAMLIK TAKDİMİ

İlçemizde lise öğrencileri arasında “Anadolu Mektebi Mustafa Kutlu Okumaları Ayancık Paneli” düzenlenmiştir. Panelde sunumuyla başarı sağlayarak il paneline katılmaya hak kazanan Eylül Roj-da YILDIRIM yarım altınla ödüllendirilirken diğer katılımcı öğrenciler Edanur ÇETİNKAYA, Elif Asya YANIK, Eylül SARISOY, Rabia ÖZTÜRK ve Berra ÜNAL ise çeyrek altınla ödüllendirilmiştir. Ödüller öğrencilere İlçe Kaymakamımız Sayın İsmail PENDİK ve Kaymakam Refiki Sayın Emrullah DOĞRU tarafından Kaymakamlık makamında takdim edilmiştir. Kaymakamımız bu panel sayesinde adım adım büyüyen Anadolu Mektebi ailesinin Ayancık'ta da en güzel şekilde temsil edildiğini ifade etmiş, koordinatör öğretmen ve katılımcı tüm öğrencilere başarılar dilemiştir.

ANADOLU MEKTEBİ KÜLTÜR KERVANI

Anadolu Mektebi Kültür Kervanı programı kapsamında Erzincan'da Mustafa Kutlu paneli düzenlenmiştir. Panelde Erzincan Valisi Mehmet Makas, Erzincan Büyükşehir Belediye Başkanı Bekir Aksu, Anadolu Mektebi Yürütme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sami Güçlü, Erzincan İl Milli Eğitim Müdürü Aziz Gün, Türkiye Yazarlar Birliği Erzincan Şube Başkanı Halil İbrahim Özdemir, Doç. Dr. Âdem Can, Anadolu Mektebi koordinatör öğretmenleri ve çok sayıda öğrenci katılım göstermiştir. Panelde Sinop-Ayancık Farabi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencisi Eylül Rojda Yıldırım, "Mustafa Kutlu Hikâyelerinde Psikolojik Unsurlar" başlıklı sunumunu gerçekleştirmiştir. Öğrencimize katılım belgesi ve ödülünü, Erzincan Belediye Başkanı Bekir Aksu takdim etmiştir.

ETKİNLİK FOTOĞRAFLARI

